

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ

ฉบับที่ ๓/๖๗ (เดือน ธ.ค. ๖๖)

ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส : ผลกระทบต่อความมั่นคงและบทบาทของไทย

ผลการเลือกตั้งในปาเลสไตน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ทำให้กลุ่มฮามาสได้รับชัยชนะเหนือกลุ่มฟาตาค์พรรคการเมืองเดิมของปาเลสไตน์ที่รักความสงบและแก้ไขปัญหาด้วยสันติ จึงสร้างความกังวลใจให้แก่ประเทศฝั่งตะวันตกเป็นอย่างมากในประเด็นด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เกิดปรากฏการณ์การโจมตีแบบ Surprise Attack จากฝั่งฮามาสซึ่งทำให้อิสราเอลมีผู้เสียชีวิตกว่า ๑,๒๐๐ คน แต่อิสราเอลโจมตีกลับอย่างเต็มรูปแบบจึงทำให้ขณะนี้เหตุการณ์ได้บานปลายเข้าสู่เดือนที่ ๒ และมีผู้เสียชีวิตเป็นชาวปาเลสไตน์กว่า ๑๙,๐๐๐ คน อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการถูกจับเป็นตัวประกันและผู้เสียชีวิตของแรงงานชาวไทยที่ไปทำงานด้านเกษตรกรรม และถึงแม้ว่าในขณะนี้จะมีการปล่อยตัวประกันบางส่วนแล้ว แต่ประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นที่ให้ความสนใจในระดับโลกรวมถึงประเทศไทย

ภูมิหลังของความขัดแย้ง

ภูมิภาคตะวันออกกลาง (Middle East) เป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมืองที่นานาชาติให้ความสำคัญ และยังมีมีความสำคัญในเชิง

ประวัติศาสตร์โดยเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมและศาสนา ๓ ศาสนา คือ ลัทธิยูดาห์ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังมีประวัติศาสตร์เรื่องความขัดแย้งในการแย่งชิงดินแดนและอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ที่บริเวณอิสราเอล-ปาเลสไตน์มาอย่างยาวนาน เนื่องจากตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ จึงได้รับผลกระทบจากการขยายอำนาจของอาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) ส่งผลให้ชาวยิวที่อาศัยอยู่มาแต่เดิมต้องกระจายไปหลายพื้นที่ และได้มีการตั้งชื่อเรียกพื้นที่นั้นว่า “ปาเลสไตน์” ซึ่งชาวอาหรับที่อาศัยอยู่ก็ถูกเรียกว่า “ชาวปาเลสไตน์”

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ สัญญาณของความขัดแย้งก็เริ่มต้นขึ้นเนื่องจากชาวยิวมีการจัดประชุมไซออนิสต์ขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ อาณาจักรออตโตมันล่มสลาย อำนาจการปกครองจึงตกไปอยู่กับประเทศฝั่งตะวันตกโดยเฉพาะอังกฤษที่เข้ามาเป็นผู้ปกครองดินแดนปาเลสไตน์ ซึ่งในขณะนั้นเห็นชอบให้ชาวยิวสามารถตั้งถิ่นฐานในดินแดนปาเลสไตน์ได้ตามความประสงค์ของกลุ่มไซออนิสต์ ได้มีการออกคำประกาศบัลโฟร์ (Balfour Declaration) เพราะอังกฤษให้สัญญากับชาวยิวว่าถ้าหากมาช่วยกันทำสงคราม จะมอบดินแดนปาเลสไตน์ให้ ซึ่งเป็นความปรารถนาของชาวยิวที่จะก่อตั้งประเทศของตนเองอยู่แล้ว จึงให้การตกลงตามข้อเสนอ และเมื่ออังกฤษชนะสงครามจึงต้องปฏิบัติตามคำพูดที่ให้ไว้

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง อังกฤษหรือฝ่ายสัมพันธมิตรได้ช่วยชนะ มีการเริ่มก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations) เพื่อระงับข้อพิพาทต่าง ๆ โดยสหประชาชาติได้มีการลงมติแบ่งปาเลสไตน์ออกเป็น ๒ ส่วน เป็นดินแดนรัฐยิวและรัฐอาหรับ อย่างไรก็ตาม อังกฤษที่ไม่ประสงค์รับผลกระทบจากความขัดแย้งดังกล่าว จึงประกาศยุติบทบาทในการดูแลดินแดนในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ เมื่ออังกฤษถอนทหารออกไปจึงทำให้ชาวยิวประกาศเอกราชจัดตั้งประเทศและตั้งชื่อว่า “อิสราเอล” ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับชาวอาหรับในปาเลสไตน์รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค จนนำมาสู่สงครามระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๔๙๒ เพื่อหวังยึดครองดินแดนที่อิสราเอลยึดครองไป

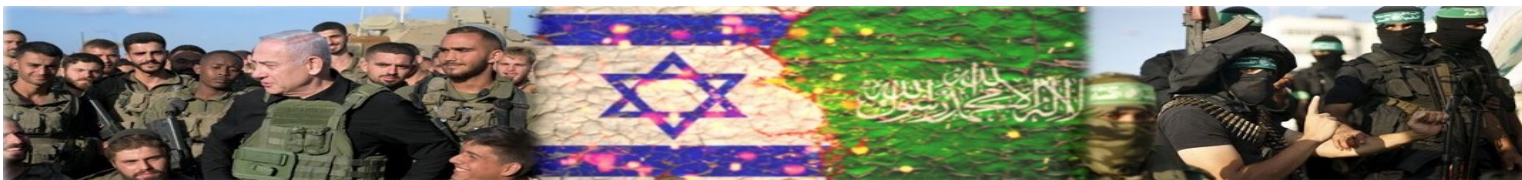
กระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๗ องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization : PLO) ถูกก่อตั้งขึ้นภายใต้การนำของนายยัสเซอร์ อัล-อาราฟัต (Yasser al-Arafat) โดยกำหนดให้พื้นที่ของเวสต์แบงก์เป็นฐานที่มั่นหลัก และ

ได้มีการสู้รบกันหลายครั้งระหว่างปาเลสไตน์ ชาตินาซี และอิสราเอล โดยเฉพาะเหตุการณ์ “สงคราม ๖ วัน” (Six Day War) แต่ในปีต่อมาอิสราเอลกลับเป็นฝ่ายชนะและยึดครองดินแดนส่วนอื่นได้ มีการสู้รบต่อมาเรื่อย ๆ และชาวปาเลสไตน์ก็ถูกขับไล่ไปอยู่ในพื้นที่เล็ก ๆ อย่างฉนวนกาซา จึงทำให้กลุ่ม PLO พยายามหาทางออกด้วยสันติวิธี ซึ่งมีกลุ่มผู้เห็นต่างกับแนวคิดของ PLO จึงถือกำเนิดเป็น “กลุ่มติดอาวุธฮามาส” (Hamas) หรือขบวนการต่อต้านเพื่ออิสลาม (Islamic Resistance Movement) เนื่องจากมองว่าชาวปาเลสไตน์เสียเปรียบจึงใช้พื้นที่ฉนวนกาซาเป็นพื้นที่ปฏิบัติการหลัก

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ กลุ่ม PLO มีการสร้างข้อตกลงเจรจาสงบศึกหรือ “ข้อตกลงออสโล” มีสาระสำคัญคือ ปาเลสไตน์ให้การรับรองสถานะความเป็นประเทศของอิสราเอล พร้อมทั้งที่อิสราเอลให้การรับรองสถานะขององค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (PLO) ว่าเป็นตัวแทนปาเลสไตน์ และเป็นผู้ดูแลบริหารปกครองภายในดินแดนส่วนต่าง ๆ ของเวสต์แบงก์ก็กับฉนวนกาซาแต่ยังไม่ได้ให้การรับรองเป็นรัฐปาเลสไตน์ อิสราเอลต้องทยอยมอบอำนาจการดูแลพื้นที่คืนแก่ PLO และในท้ายที่สุดจะนำไปสู่การเกิดรัฐปาเลสไตน์โดยมีเยรูซาเลมตะวันออกเป็นเมืองหลวง แต่อย่างไรก็ตามข้อตกลงสันติภาพดังกล่าว ยังไม่บรรลุจุดประสงค์

ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับฮามาสเกิดขึ้นหลายครั้ง เนื่องจากฮามาสปฏิเสธไม่ยอมรับรัฐอิสราเอล และต่อต้านข้อตกลงสันติภาพออสโล (Oslo Peace Accords) อย่างรุนแรง โดยได้รับการสนับสนุนจากชาติพันธมิตรในภูมิภาคที่ต่อต้านนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง อาทิ อิหร่าน ซีเรีย และกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธมุสลิม นิกายชีอะห์ ในเลบานอน ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ยังไม่มีที่ท่าที่จะสิ้นสุดลง จนกว่าแนวทางที่ระบุให้อิสราเอล-ปาเลสไตน์แบ่งเขตชัดเจน เพื่อเป็นสองรัฐร่วมกันบนพื้นที่ที่เคยเป็นข้อพิพาท ซึ่งเรียกว่า “Two States Solution” แต่ยังไม่เป็นผลเพราะไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้ และความรุนแรงของทั้งสองฝั่งก็ยังคงเกิดขึ้นเรื่อย ๆ

ทั้งนี้การปกครองในปาเลสไตน์เป็นที่น่ากังวลมาตั้งแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ด้วยผลการเลือกตั้งที่ทำให้กลุ่มฮามาส ที่เคยเป็นกลุ่มใต้ดินหรือมักถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มหัวรุนแรง ได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลายเหนือพรรค ฟาตาค์ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลเดิมซึ่งเป็นกลุ่มรักเสรีภาพ และแสวงหาสันติภาพ เป็นการเลือกตั้งที่แย่งชิงที่นั่งในสภา ๑๓๒ ที่นั่ง ซึ่งฮามาสได้รับเลือกตั้งถึง ๗๖ ที่นั่งหรือเกินกึ่งหนึ่งของที่นั่งทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีอีก ๔ ที่นั่งที่เป็นของผู้สมัครอิสระซึ่งมีความใกล้ชิดกับทางกลุ่มฮามามากกว่าฟาตาค์

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส

ความรุนแรงล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อเช้าวันเสาร์ที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ผ่านมากลุ่มฮามาสเปิดฉากโจมตีทางอากาศต่ออิสราเอล ด้วยการยิงขีปนาวุธกว่า ๕,๐๐๐ ลูก ออกมาจากฉนวนกาซา และรุกรานเข้าไปในดินแดนอิสราเอลพร้อมทั้งสังหารทหารประชาชน และจับตัวประกันไปเป็นจำนวนมาก ภายหลังจากการโจมตี นายกรัฐมนตรีเบนจามิน เนทันยาฮู ของอิสราเอลออกมาประกาศว่าประเทศกำลังอยู่ในภาวะสงคราม อย่างไรก็ตามแม้ว่าปาเลสไตน์จะยิงปืนใหญ่และจรวดขีปนาวุธเข้ามาเป็นพันลูก อิสราเอลก็สามารถสกัดกั้นได้ผ่านยูโทปกรณณ์สำคัญอย่าง “ไอเอิร์นโดม” (Iron Dome) หรือ “โดมเหล็ก”

ซึ่งต่อมาในวันจันทร์ที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ โยอาฟ แกลลันต์ รัฐมนตรีอิสราเอล ประกาศยึดคืนพื้นที่สำเร็จและมีคำสั่งปิดล้อมฉนวนกาซาแบบสมบูรณ์ โดยจะไม่มีการส่งกระแสไฟฟ้า น้ำ และอาหารไปยังพื้นที่ฉนวนกาซา และโจมตีทางอากาศต่อฉนวนกาซา ซึ่งเป็นฐานที่มั่นของฮามาสอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สหรัฐฯ ให้การสนับสนุนด้วยการส่งเรือรบและเครื่องบินให้แก่อิสราเอล ซึ่งตลอดระยะเวลาการเปิดปฏิบัติการในฉนวนกาซา อิสราเอลได้ใช้กลยุทธ์การโจมตีแบบผสมผสานทั้งการบุกภาคพื้นดิน การโจมตีทางอากาศและการโจมตีจากทางทะเล โดยนายคา ของอิสราเอล ได้ตั้งรัฐบาลเอกภาพ (War Cabinet) เพื่อรับมือกับสงครามที่เกิดขึ้น

สถานการณ์การสู้รบยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งสามารถบรรลุข้อตกลงในการพักรบหยุดยิงระหว่างอิสราเอล-ฮามาส โดยมีประเทศกาตาร์เป็นตัวกลางในการเจรจา ซึ่งจะดำเนินการเป็นเวลา ๔ วัน ตั้งแต่วันที่ ๒๔-๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖ และขยายเวลาต่อจึงให้การพักรบครั้งดังกล่าวใช้เวลา ๗ วัน จนถึงวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลา ๑๒.๐๐ น. ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรม พร้อมทั้งปล่อยตัวประกันของทั้งสองฝ่าย โดยมีการปล่อยตัวประกันถึง ๖ รอบ รวมทั้งหมด ๙๗ คน เป็นชาวไทย ๒๓ คน ฟิลิปปินส์ ๑ คน และอิสราเอล ๗๓ คน

แต่การพักรบก็ยังไม่เป็นผลที่จะทำให้ความรุนแรงของสงครามครั้งนี้จะลดน้อยลง โดยพื้นที่ที่ระยะเวลาการพักรบสิ้นสุดลงทั้งสองฝ่ายก็กลับมาสู้รบกันอีกครั้ง ซึ่งทำให้มียอดผู้เสียชีวิตทันทีกว่า ๒๐๐ คน ซึ่งสาเหตุของการกลับมาสู้รบกันอีกครั้งเกิดขึ้นมาจากต่างฝ่ายต่างโทษกันว่าอีกฝ่ายละเมิดข้อตกลง โดยอิสราเอลได้เปิดเผยแผนการปล่อยน้ำทะเลทวมูโงมคีใต้ดินของฮามาสและได้ออกแถลงการณ์ว่าอิสราเอลจะตั้งเขตพิเศษขึ้นมาบนพรมแดนของอิสราเอล เพื่อเป็นพื้นที่กันชนปิดกรอบด้านความมั่นคงและป้องกันกลุ่มฮามาสในอนาคต

เมื่อ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ หรือ UNGA ลงมติ ๑๕๓ เสียง หรือกว่า ๓ ใน ๔ ของชาติสมาชิกทั้งหมด ให้หยุดยิงฉนวนกาซาทันทีเพื่อมนุษยธรรม โดยมี ๑๐ ประเทศที่ออกเสียงคัดค้าน รวมถึงสหรัฐฯ อิสราเอล และออสเตรเลีย และมี ๒๓ ประเทศงดออกเสียง รวมถึงสหประชาชาติ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และยูเครน แต่อย่างไรก็ตาม มติ UNGA ไม่มีผลผูกมัดทางกฎหมายแต่มิ้น้ำหนักทางการเมืองและสะท้อนความคิดเห็นของโลกต่อการเกิดสงครามในครั้งนี้

ล่าสุดรัฐบาลสหรัฐฯ ได้ส่ง เจค ซัลลิแวน ที่ปรึกษาความมั่นคงเดินทางไปยังอิสราเอล เพื่อเรียกร้องให้อิสราเอลลดความรุนแรงของการสู้รบในฉนวนกาซา รวมทั้งกำหนดแนวทางยุติสงคราม แต่ทางฝั่งนายกรัฐมนตรีของอิสราเอลกลับยืนยันกรานที่จะทำสงครามต่อไปจนกว่าจะเอาชนะกลุ่มฮามาสได้ ถึงแม้จะมีแรงกดดันจากนานาชาติ ก็ตาม ซึ่งจากการสู้รบทั้งสองฝ่ายส่งผลให้มียอดผู้เสียชีวิตล่าสุดรวม ๒ ฝ่ายเกิน ๑๙,๐๐๐ คน ฝ่ายปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา เสียชีวิตแล้ว ๑๘,๖๐๘ คน และมีผู้บาดเจ็บ ๕๐,๕๙๔ คน ส่วนทางฝ่ายอิสราเอลมีผู้เสียชีวิต ๑,๒๐๐ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ ธ.ค. ๖๖)

นอกจากสถานการณ์การสู้รบที่เกิดขึ้นระหว่างอิสราเอล-ฮามาสแล้ว ยังมีการสู้รบรอบๆอิสราเอลจากกลุ่มติดอาวุธที่สนับสนุนฮามาส อาทิ (๑) การสู้รบระหว่างอิสราเอล-กลุ่มเฮซบอลเลาะห์ ซึ่งเป็นการสู้รบบริเวณชายแดนติดกับเลบานอนและซีเรีย และ (๒) กบฏฮุติยึดเรือขนส่งสินค้า “Galaxy Leader” ของอิสราเอล ในทะเลแดงทางตอนใต้และได้นำเรือดังกล่าวไปยังท่าเรือของเยเมน ซึ่งเป็นเรือสัญชาติอังกฤษและบริหารงานโดยนิปอน-ยูเซ็น ของญี่ปุ่น โดยการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ

บทวิเคราะห์

สงครามที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับความขัดแย้งระหว่างสองประเทศนี้ และถึงแม้ว่าสงครามครั้งนี้จะจบลงแต่ความขัดแย้งของทั้งสองประเทศจะยังคงอยู่ตลอดไป จนกว่าจะได้รับการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดที่หลายฝ่ายต่างสนับสนุนให้เกิดขึ้น คือแนวทางการปัญหาในรูปแบบ ๒ รัฐ (two-state Solution) เป็นการสร้างความเท่าเทียมของสถานะการเป็นรัฐอิสราเอล-รัฐปาเลสไตน์

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมากฎมิภาคตะวันออกกลางมีการปรับเปลี่ยนดุลอำนาจ มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านและซาอุดีอาระเบีย จากประเทศคูริกลายเป็นพันธมิตร ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีอิทธิพลในภูมิภาคตะวันออกกลาง ทั้งนี้ การดำเนินความสัมพันธ์ดังกล่าวมีประเทศจีนเป็นทูตในการเจรจา จึงทำให้สหรัฐฯ ถูกลดทอนอำนาจลง และเกิดการย้ายชั้วอำนาจขึ้นในตะวันออกกลาง อีกทั้งกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางมีความเป็นปึกแผ่นมากขึ้น อาทิ การรับประเทศซีเรียกลับเข้าสู่การเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) ในปี ๒๐๒๒ และซาอุดีอาระเบียเกือบจะลงนามในสัญญาสันติภาพกับอิสราเอลผ่านสนธิสัญญาอับราฮัม (Abraham Accord) ซึ่งหากมีการลงนามในฉบับนี้ปาเลสไตน์อาจจะกลายเป็นประเทศที่ถูกกลืนหลังจากที่ประเทศที่เปรียบเสมือนพี่ใหญ่แห่งอาหรับจับมือกับอิสราเอลผู้เป็นศัตรู

ด้วยเหตุนี้การโจมตีเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงเป็นสาเหตุจากความขัดแย้งเชิงประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจในภูมิภาคตะวันออกกลางของฮามาสจึงเป็นการตัดไฟตั้งแต่ต้นลม เพื่อขัดขวางการลงนามในสนธิสัญญาดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามการโต้กลับของอิสราเอลก็อาจจะนำไปสู่การสูญเสียแรงสนับสนุนจากโลกต่อไปในอนาคต

ผลกระทบและข้อเสนอแนะ

- **ด้านการเมืองและการทูต (Politics-Diplomacy)**
สภาวะสงครามที่เกิดขึ้นอาจจะนำมาสู่กระแสการก่อการร้ายชุดใหม่ เพราะสงครามได้ก่อให้เกิดการสูญเสียและวิกฤตต่าง ๆ อาทิ วิกฤตมนุษยธรรม จึงอาจจะเกิดการรวมตัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียครั้งนี้ รวมไปถึงอาจส่งผลกระทบต่อทิศทางและการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ดังนั้น ประเทศไทยควรติดตามสถานการณ์ด้วยความเข้าใจในบริบทของปัญหาที่มีความซับซ้อน อีกทั้งประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่รักสงบ และสันติ ดังนั้นการแสดงบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญ ประเทศไทยควรใช้แนวทางทางการทูตสนับสนุนให้มีการเจรจาเพื่อยุติปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่ใช้ความรุนแรง
- **ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic)**
ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านแรงงาน ดังนั้นควรกำหนดนโยบายด้านแรงงานไทยในต่างประเทศ ทั้งระยะสั้น กลาง ยาว รวมถึงกรณีที่แรงงานไทยมีความต้องการกลับไปทำงานต่อที่อิสราเอล รวมทั้งกำหนดแผนรองรับประเด็นด้านเศรษฐกิจของประเทศอันเกิดจากปัญหานี้ขึ้น เนื่องจากกลุ่มแรงงานที่กลับมาไม่มีอาชีพและเงินเดือน ทำให้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้และอาจจะนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในสังคมไทยได้ เนื่องจากแรงงานชาวไทยที่ทำงานในอิสราเอลมีจำนวนกว่า ๓๐,๐๐๐ คน ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นหลังจากที่สงครามจบลง แต่ถ้าหากเกิดสงครามอีกครั้งปัญหาที่จะวนกลับมาแบบเดิม ดังนั้นประเทศควรกำหนดแผนเพื่อรองรับกับปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ ประเทศไทยควรยกระดับและสร้างมาตรฐานรายได้ของเกษตรกรชาวไทย เพื่อให้แรงงานชาวไทยมีความสนใจที่จะทำงานภายในประเทศมากกว่าออกไปทำงานต่างประเทศที่มีความเสี่ยงสูง
- **ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information)**
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประเทศไทยจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากรับรู้จากสื่อต่าง ๆ เพียงด้านเดียวทำให้ขาดความเข้าใจในสถานการณ์ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงอาจนำมาสู่การรับรู้และการแสดงออกของประชาชนที่แตกต่างกัน ดังนั้นภาครัฐควรสื่อสารและสร้างการรับรู้ให้ประชาชนชาวไทยอย่างชัดเจน รวมทั้งยังมีแรงงานชาวไทยที่มีความต้องการที่จะกลับไปทำงานในพื้นที่อิสราเอล ควรได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงของพื้นที่ที่จะไปทำงานและสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง

ที่มา : นันทภา กิติยาภรณ์, ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางในปัจจุบัน, หน้า ๘-๘
<https://workpointtoday.com/explainer-israel-palestine/>
https://thematter.co/social/israel-relation-with-other-countries/143410#google_vignette
<https://www.finnomena.com/finnomena-ic/israel-palestine-history/>
<https://thestandard.co/hamas-israel-attackreason/>
 Page of robloakbykaruna
https://www.tnnthailand.com/news/world/158323/#google_vignette/

